

Kulturdepartementet
Samfunns- og frivillighetsavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

15. juni 2012

HØRING OM ENDRINGER I FRIFOND ORGANISASJON

Bakgrunn

Vi viser til høringsbrev vedrørende forslag til endringer i Frifond organisasjon. Det fremlagte forslaget er å flytte forvaltningen av Frifond organisasjon på musikkfeltet fra Norsk musikkråd til LNU. Da forslaget innebærer en del prinsipielle endringer av Frifond-forvaltningen, har også Norsk teaterråd valgt å sende inn et høringsssvar.

Saken har vært drøftet i årsmøtet i Norsk teaterråds Representantskap den 2. juni. Styret i Norsk teaterråd har i tillegg drøftet de prinsipielle forhold i høringsforslaget i sitt møte 27. april (sak 55/12) og i dag, 15. april (sak 74/12).

Oppsummering

1. Norsk teaterråd støtter ikke forslaget fra LNU. Forslaget vil være et første skritt i retning av å endre Frifondordningens særegne kvaliteter knyttet til kulturfaglig oppfølging, geografisk nærhet til det enkelte lag og organisatorisk tilpasninger innenfor organisasjonsfeltet.
2. Norsk teaterråd oppfatter LNUs forslag om å overta Norsk musikkråds forvaltning av Frifond organisasjon som et forslag som verken gavner musikkorganisasjonene eller det enkelte lag, og derved heller ikke gavner amatørteatervirksomheten i neste omgang.
3. Vi ser med bekymring på forslagens begrunnelser for samling i LNU, og oppfatter derfor forslaget som et like stort angrep på de opprinnelige begrunnelser for etablering av ordningen, som på de dokumentert gode erfaringer man har med dagens modell.
4. Norsk teaterråd mener at støtteordningen Frifond best styrkes og videreutvikles ved å ta utgangspunkt i dagens modell, organisasjonenes særegenheter, samt de kulturaktiviteter for og med barn og unge som finner sted så vel innenfor som utenfor organisasjonene.

Innledning

Stortinget ga de to kulturparaplyene Norsk teaterråd og Norsk musikkråd anledning til å fordele ut midler til lokale lag og foreninger på musikk- og teaterfeltet i 1998. Dette var den såkalte "Flax-ordningen". Erfaringene fra denne fordelingen var så positiv at Kulturdepartementet satte i gang arbeidet med å utvide ordningen, slik at det også kunne kanaliseres midler fra overskuddet til Norsk tipping til andre typer kulturaktiviteter for og med barn og unge.

Flere aktuelle modeller for fordeling ble vurdert, bl.a. en fordeling via kommuner og fylkeskommuner, men det var til slutt Norsk musikkråd og Norsk teaterråd som sammen med Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) som fikk i oppgave å fordele midlene.

Norsk teaterråd
Pb. 1129 Sentrum
0104 Oslo

Telefon 24 14 11 00
Telefaks 22 33 50 23

norsk.teaterrad@teater.no
www.teater.no

Org. nr. 971 274 077

Scenetekstfondet
Dramas

Sentralt i Stortingets vedtak lå følgende elementer:

- A. Norsk musikkråd og Norsk teaterråd (heretter: Kulturparaplyene) og LNU representerte tre ulike forvaltningsmodeller som i fellesskap sikret en rettferdig fordeling:
- o Norsk musikkråds nettverk (18 fylkesmusikkrådskontorer og en rekke lokale musikkråd) sikret nærhet til lag og foreninger over hele landet, både nasjonalt organiserte og såkalt "uorganiserte". Nettverket bidro også til svært god kvalitet på søknadsforvaltningen, ikke minst gjennom allerede eksisterende kunnskap gjennom eget studieforbund.
 - o Norsk teaterråds regionale nettverk (8 fylkesteaterråd) og 16 medlemsorganisasjoner bidro til å sikre svært god kvalitet på forvaltningen, også ved hjelp av eksisterende ordninger på teaterfeltet (såkalte synergieffekter).
 - o Kulturparaplyene hadde således svært kort vei ut til det enkelte musikk- og teaterlag via både nasjonale, regionale og lokale ledd.
- Den nasjonale kunnskapen om aktiviteter på de lokalt organiserte fritidsaktiviteter for og med barn og unge var svært fragmentert. LNU valgte derfor å bygge opp et nytt sekretariat som kunne forvalte ordningen.
- B. Kulturparaplyene og LNU forpliktet seg på en lav administrasjonskostnad, vesentlig lavere enn det en offentlig forvaltning via fylkeskommuner og kommuner ville koste.
- C. Kulturparaplyene og LNU forpliktet seg til en smidig felles forvaltning av ordningen, hvor administrative og faglige beslutninger ble tatt i fellesskap og i respekt og forståelse for den enkelte paraply egenart.

Stortinget vedtok den nye grunnstøtteordningen i 2000, og den første fordelingen ble gjort høsten 2000.

Erfaringer

Kulturparaplyene og LNU har i sine egne årlige evalueringer av Frifond gjort rede for svært positive virkninger, bl.a. ved at Frifond er en støtteordning som fremstår som

- *enkel*: Både de nasjonale organisasjonene, deres medlemslag og såkalt "uorganiserte" oppfatter ordningen som enkel og ubyråkratisk
- *nær*: Frifond oppfattes som del av en "pakke" som leveres av lagets medlemsorganisasjon eller det fagområde som aktiviteten tilhører
- *rask*: Veien fra søknad til svar på søknad er kort
- *idérisk*: Lagene får – via egne organisasjoner og fra paraplyene – gode eksempler på og ideer til aktiviteter og tiltak som gis støtte. Det gis også god veiledning til søkerne vedrørende andre finansieringsmuligheter, rettighetsforvaltning (TONO og oppføringsrettigheter og -avklaringer for eksempel)
- *fleksibel*: Det nasjonale rammeverket gir forvalterne og organisasjonene mulighet til å tilpasse ordningen lagets virkelighet (og ikke slik det er innenfor en del andre ordninger: At laget må tilpasse og endre sin aktivitet for å "passe til" støtteordningen)

Dette bekreftes også av de eksterne evalueringer som er gjort av ordningen (bl.a. av International Research Institute of Stavanger m.fl.)

På bakgrunn av disse erfaringene har Kulturparaplyene det siste 1,5 år invitert LNU til en drøfting om en videreutvikling av Frifond. Uten at det har betydning for dette høringssvaret, så må det bemerkes at Kulturparaplyene oppfattet det som svært overraskende at LNU hadde sendt inn et forslag på å overta den største musikkdelen, uten å drøfte dette internt først.

Mer byråkrati, mindre fleksibilitet, mindre tilhørighet:
Vurdering av LNUs forslag

Departementet sier i sitt høringsbrev at LNUs forslag betyr at

"[...] ulike typer organisasjoner behandles ut fra det samme regelverket"

Det er en utbredt misforståelse at man ved en uniformering av regelverket oppnår likebehandling. Dersom LNUs forståelse av regelverket – som er tilpasset majoriteten av LNUs barne- og ungdomsorganisasjoner – skal gjøres gjeldende for musikk- og teaterlag, viser all erfaring at en uniformering og innstramning av regelverk ofte innebærer en dreining av organisasjonens virksomhet mer i retning av støtteordningens krav enn i retning av tiltakets egenkrav.

Man sier videre

"[...] inngangskravene til ordningen og kriteriene for tilskudd fastsettes av LNU"

og

"[...] Retningslinjene for ordningen er fastsatt etter en åpen prosess med bred deltakelse fra ulike type organisasjoner."

Kulturparaplyene har, siden starten av støtteordningen, fått aksept i Kulturdepartementet for de detaljerte retningslinjer som er brukt innenfor hver paraply. Tilpasningene har medført at

- Norsk teaterråds forvaltning av Frifond er optimalt tilpasset de ulike teaterlags aktivitet, aktivitetsstørrelse, aktivitetslengde og –omfang.
- Norsk musikkråds forvaltning er tilpasset de ulike musikkorganisasjoner og ulike lagstyper; Jazztrioer, sangkvartetter osv.

Retningslinjene innenfor Norsk teaterråd vedtas av Norsk teaterråds styre etter innspill fra 16 medlemsorganisasjoner. Retningslinjene innenfor Frifond musikk vedtas av Norsk musikkråds styre etter innspill fra de organisasjoner som viderefremidler tilskudd til sine medlemslag (16 organisasjoner).

LNUs retningslinjer vedtas av LNUs styre på basis av over 100 organisasjoner sine innspill. Dersom vedtakene knyttet til musikkdelen skal flyttes over til LNU, vil musikkorganisasjonenes innspill nødvendigvis bli mindre vektlagt enn de blir i dag. Frifonds retningslinjer innenfor musikk vil i realiteten styres av organisasjoner som ikke arbeider innenfor samme felt.

Dette vil innebære at Kulturparaplyene må endre vedtatte tilpasninger i forhold til nødvendig ulik tolkning og tilpasning av

- a. Krav om vedtekter
- b. Formelle demokratikrav
- c. Krav om kontingent
- d. Årsmøte og revisorkrav

Sist, men ikke minst, vil vi vise til et av grunnlagene for Kulturparaplyenes og LNUs forvaltning av Frifond: At Kulturparaplyene har de beste kunnskapene om musikk- og teaterorganisasjonenes særegenheter, deres utviklingspotensiale og –behov.

Frifond har bidratt til en vesentlig kvalitetsheving i alle ledd i kulturparaplyene . Dette henger sammen med følgende tre forhold:

- a. Kulturparaplyenes saksbehandlere har – og har tilgang på – betydelig musikk- og teaterfaglig kompetanse som blir benyttet i vår kontakt med den enkelte organisasjon og det enkelte lag.

- b. Kulturparaplyenes nettverk (nasjonalt, regionalt og lokalt) benyttes daglig til informasjonsdeling, på tvers av *organisert/uorganiserte* lag. Støtteordningens rekrutteringsbidrag inn mot kulturorganisasjoner er således betydelig.
- c. Innenfor musikk- og teaterfeltet er det en svært betydelig andel av tilskudd som gis til opplæringstiltak og -aktiviteter. Her er det viktig å se det ene offentlige tilskuddet i sammenheng med det andre: Voksenopplæringsmidler (lokalt og nasjonalt), kulturtilskudd (lokalt) og Frifond utfyller hverandre på en svært god måte.

Ved å flytte en vesentlig del av forvaltningen av Frifond organisasjon over fra en kulturparaply med kompetanse, nettverk og gode skussmål til en barne- og ungdomsparaply vil støtteordningen endres markant. Selv om ordningen muligens blir mer strømlinjeformet, så vil dette bli på bekostning av en ønsket videreutvikling av ordningen.

Avslutning

Det er kulturparaplyene som har nettverket, kompetansen og erfaringen med forvaltning av både Frifond og andre støtteordninger på kulturfeltet. Det er dette man bør bygge videre på, slik at Staten kan sikre at offentlige midler blir benyttet på mest mulig hensiktsmessig måte både nå og i fremtiden.

Norsk teaterråd viser avslutningsvis til Norsk musikkråds hørings svar og gir vår tilslutning til det.

Med hilsen
NORSK TEATERRÅD

Svein J. Svensson /.sign./
styreleder

Morten Hagevik
generalsekretær